

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องราชาธิราชฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเปรียบเทียบฉบับตัวเขียนกับฉบับตัวพิมพ์ในด้านความเป็นมา ลักษณะของเรื่องและกลวิธีการแปรเปลี่ยนลักษณะของเรื่องจากฉบับตัวเขียนสู่ฉบับตัวพิมพ์ ตลอดจนประเมินคุณค่าของเอกสารทั้งสองฉบับ

การวิจัยสรุปผลได้ว่า เรื่องราชาธิราชฉบับตัวเขียนนี้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงมีพระราชโองการให้เจ้าพระยาพระคลัง(หน) และคณะ แปลและเรียบเรียงพงศาวดารมอญเรื่องราชาธิราชขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2328 เพื่อให้ได้พงศาวดารมอญฉบับภาษาไทย ที่มีเนื้อเรื่องใกล้เคียงกับเรื่องราวที่ได้ทรงฟังมาแต่ก่อน เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ได้แปลและเรียบเรียงเอกสารฉบับนี้ขึ้นจากเอกสารทางประวัติศาสตร์มอญอย่างน้อย 2 ฉบับที่สำคัญคือ Razadarit Ayedawpon ฉบับแปลเป็นภาษามอญโดยอาจารย์เฟาะและนิทานธรรมเจดีย์กถา เรื่องราชาธิราชฉบับตัวเขียนมีลักษณะที่เป็นพงศาวดารโดยพิจารณาจากที่มา เนื้อเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ และกลวิธีการนำเสนอ แต่เป็นพงศาวดารที่กำหนดขอบเขตของเนื้อเรื่องคือ เป็นเหตุการณ์ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-21 โดยให้ความสำคัญและมีรายละเอียดเฉพาะบางรัชกาลคือรัชกาลพระเจ้าราชาธิราช พระเจ้าธรรมเจดีย์และพระเจ้าฟ้ารั่ว ตามลำดับ เนื้อเรื่องในฉบับตัวเขียนส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับเอกสารทางประวัติศาสตร์ฉบับอื่น ๆ จึงมีคุณค่าที่สำคัญคือ ให้ความรู้เกี่ยวกับพงศาวดารมอญ นอกจากนั้นยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีก เช่น ก่อให้เกิดขวัญ กำลังใจ และสร้างแบบฉบับที่ดีของทหารและให้ความรู้ทางด้านกลยุทธ์ นอกจากนี้เรื่องราชาธิราชฉบับตัวเขียนของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) แล้ว ยังมีพงศาวดารมอญเรื่องราชาธิราชฉบับอื่นอยู่อีก 2 ฉบับคือ ฉบับมูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระกรมพระราชวังบวรมหาดุสรสิหนาทซึ่งแปลและเรียบเรียงขึ้นก่อน พ.ศ. 2328 และฉบับของสมเด็จพระวันรัตวิเศษเสนา ซึ่งเรียบเรียงเป็นภาษาบาลี

เรื่องราชาธิราชฉบับตัวเขียนของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) นี้ได้มีผู้นำมาชำระขึ้นเป็นฉบับตัวพิมพ์ในระหว่างรัชกาลที่ 4 - ต้นรัชกาลที่ 5 โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะให้เรื่องราชาธิราชนี้เป็นประโยชน์แก่บุคคลต่าง ๆ ได้มากขึ้น ผู้ชำระได้เพิ่มเติมลักษณะทางวรรณศิลป์เข้าไปในเนื้อเรื่องบางตอนโดยเฉพาะตอนพระเจ้าราชาธิราช กลวิธีที่ใช้ในนั้นมีหลายแบบคือ การตัดการต่อ การแทรก และการตัดแปลงแก้ไข กลวิธีสุดท้ายนี้มีมากที่สุดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อรายละเอียดของเรื่อง ลักษณะและบทบาทของบุคคล ตลอดจนส่วนความเปรียบ แต่เนื่องจากกลวิธีดังกล่าวเกิดขึ้นภายในกรอบของเหตุการณ์ที่มีอยู่เดิมในฉบับตัวเขียน จึงทำให้เนื้อเรื่องตอนที่มิได้ถูกตัดแปลงยังคงมีลักษณะ เป็นพงศาวดาร เช่นเดียวกับฉบับตัวเขียน ส่วนเนื้อเรื่องบางตอนที่เพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อเรื่องและตัวบุคคล เพื่อให้ชัดเจนขึ้นนั้นจะมีลักษณะ เป็นบันเทิงคดีจึงทำให้เรื่องราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์มีลักษณะของการผสมกลมกลืนระหว่างเนื้อหาที่เป็นพงศาวดารกับลักษณะที่เป็นบันเทิงคดี

เรื่องราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์มีคุณค่าในการให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์มอญลดลง แต่ให้คุณค่าด้านความบันเทิงและให้ความรู้เกี่ยวกับทัศนคติของคนในสมัยรัชกาลที่ 4 ถึงรัชกาลที่ 5 เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังให้ความรู้ทางวัฒนธรรม ประเพณี ความคิดและความเชื่อ ความรู้เหล่านี้บางอย่างก็ปรากฏอยู่แล้วในฉบับตัวเขียน บางอย่างผู้ชำระก็เขียนเพิ่มเติมขึ้นใหม่ จึงอาจกล่าวได้ว่าเรื่องราชาธิราชของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) ฉบับตัวพิมพ์เป็นวรรณกรรมที่ก่อปรด้วยสาระในทางประวัติศาสตร์และคุณค่าในทางบันเทิงคดี การผสมผสานกันทั้ง 2 ลักษณะนี้ทำให้เรื่องราชาธิราชฉบับตัวพิมพ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างไปจากต้นฉบับตัวเขียน และแตกต่างไปจากวรรณกรรมเพื่อความบันเทิงเล่มอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

เรื่องราชาธิราชทั้งฉบับตัวเขียนและฉบับตัวพิมพ์ยังมีคุณค่าที่ควรจะนำมาศึกษาอีกมาก โดยอาจจะแยกศึกษาแต่ละฉบับหรือศึกษาเปรียบเทียบกัน ประเด็นที่น่าสนใจเช่น ส่วนนวนิหาร ลักษณะและบทบาทของบุคคล ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ